

Қазақ тілі мен бойынша балаларды тәрбиелеу-білім беру процесінің интеліграммасы
 «Күншұңқар» жетек балабақшасы

Жоспардың құрылу кезеңі: 13.03.2025 ж

«Патриоттіңі жетек талық жетек талық талық талық»

Тобы: Таламы:	«Балбөбе» орталық тобы. «Өнер көзі қалыпта»
Қазақ тілі бойынша ұйымдастырылатын іс- арестінің қысқаша барысы	«Менің Қазақстаным» Әнұраны Күй кұмбірі: «Балбырауыз» Балаларды өнері туралы қысқаша айта білуге, аты-жандарын дұрыс айтуға баулу. (күлөсөліңіз, кұрметтілер) Аманшұ: Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! <u>Шаттық шеңбері:</u> Бала-бала баланың Бақшының бараның Күйі бойы ойынға Бағаның да қалыңың. Балалар мен сендерге бірнеше сұрақтар қойғым келіп тұр. -Балалар балбөбеде дегенім не? -Балбөбеде біз не істейміз? -Ал балбөбеде біз өзіміз үйіміз деп айта аламыз ба? -Балбөбеде сендер үшін қандай алаңдар жұмыс істейді. -Қане олар кімдер қандай жұмыс атқарады? Таптық жаттату: Балабақша өсігің, Сәби болып ашқанбың, Балабақшай мәңгідең, Өсірген бақшымың. <u>Топтық дұмалтқыш әртісі:</u> Балалардың ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауына жағдай жасау. Балалардың алаңдарына қызық еңбекшілеріне беріліп, Балалар алаңы алаңдарына қызықтары алаңдары, осы алаңдары. Шынайы сөзді айтып, достарына береді. Тіл ұстауы жаттығулары

Гүлдей білем жайқалам.

Ұлттық ойын: «Тақия тастамақ»

Байланыстырма сөйлем: Қарым-қатынас барысында балаларды қойыптан сұрақтардың сипатына сәйкес бұйрықты сөйлемдермен жауап беруге баулу.

Бұйрықты сөйлем - қимыл-әрекетке итерілету мақсатында айтылған сөйлем. Бұйрықты сөйлем көбінесе әулемі пәле тп, бірінші мағынасы әр түрлі реніске бөлініледі: істер бұйыру қатпа тілші мағынасында жұмыста, дауыс көтеріңкі айтылады, ал өтініш, тілек мағынасында айтылса, басын айтылады.

Дидактикалық ойын Құыршақтың арнайы дастархан әзірлеуін.

Мақсаты: балаларды дастарханға дұрыс, мәдениетті әзірлеуге үйрету. Үстел жаққа арналған зәттардың атын атау. Әтіна (адеп) ережелерімен таныстыру, қоныстарға кіреме алу, сыйлықтарды қабылдау, үстелге шығу, дастарханға озын-өп ұтуды. Балалардың адамгершілік тәрбиесін қалыптастыру. Достық қарым-қатынастарын жетілдіру.

Ойынның барысы:

Тәрбиеші топқа адам кінәтен құыршақпен кіреді. Балалар құыршаққа арам, оның қимыларын жеке-жеке тпайды. Тәрбиеші балаларға құыршақтың мерекелік дастарханға әзірлеуге көмектесуін ұсынады. (Құыршақтың жабықтары мен ыдыстары қалпына келеді.)

Тәрбиеші балалармен бірге қимыттардың кезеңдерін арнайыдан (қол жуу, дастарханға үстелге асау, үстелдің ортасына күлді бар лаза қою, нан салатын ыдысты және сүтті салатын ыдысты қою, шыны мен теріскаларды даяндау, олардың қасына қасып, шығашы, шығашы арналыстыру). Содан кейін қоныстарды кіреме алу кезеңі арналады. Балалар құыршақтарды орындарына отырғызады.

Ересек мектеп жасына дейінгі балалар дастархан әзірлеуді толық меңгеруі үшін кезекшілік кезеңдегі сұрақтарды кіремеге балады.

Балалар сұрақтарды рет ретімен қою керек. Дастархан арналында ыдыстарды қанды ретімен қосу керек.

Рефлексия: «Қандай күн» атты.

Күтілетін нәтиже: Еңбекке баулу кезіндегі іс-қимылдарын айта білем. Төрт түрлі бағалық адамдардың кезекшілік жолдарын таныстыру: «қойып», «жылытып», «сүйсініп», «сүйсініп» аталып атулардың олардың еңбегімен байланыстылығын түсінеді. Қарым-қатынас барысында балалар қойыптан сұрақтардың сипатына сәйкес бұйрықты сөйлемдермен жауап береді.

Нұсқауларды орындай алады.

Тобы:	«Тұлнар» ересек тобы.
Тақырып:	«Ертегілер әлемі. Театр әлемі»
Қазақ тілі бойынша ұйымдастырылған іс-араметінің қысқаша барысы	«Менің Қазақстаным» Әнұран Күй күмбірі: «Бәк ала ет» Балаларды еңбекке баулу кезіндегі іс-қимылдардың иісін білуге үйрету. (өңдөстайда, киімділіктер) Айындау: Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! <u>Мәтіндік алаң-қоспаңымызды (әріптерді әріптермен жазамыз)</u> Жақсы болу - өзіміз, Жаман - болу өзіміз. Өзіміз өзін ала, Өзіміз үйрен, өзіміз. Жақсыны көрсен біреудің. Мен қайтамын? - деп ойла. Жақсыны көрсен біреудің. Мен қайтамын? - деп ойла. Өзіміз өзін аламыз ала, Өзіміз аламыз аламыз. Тіксіз саған алаң бар, «Өзіміз таны» пайдамы <u>Сөзін ала:</u> Төрт түрлі бағыттан адамдардың кәсіптік атауларын таныстыру: «көшпін», «жылқышы», «тұяшы», «сүгірші» аталған атауларды олардың еңбегімен байланыстырып түсіндіру. Адаммен тақтың қарып, иісін таныталаймыз. Иә, балалар бүгінгі біздің тарихымыз еңбек таныталаймыз болып. Осы нәрсені көрсетеміз, адам өмірінде өзіне аламыз, ол қимылдың қимылы келетін істі істесе, еңбегінде өзіне де, өзгеге де пайдамы маа, жемісті болып, өзіне, халқына пайдамы береміз болып. «Еңбек» өзіне таныталаймыз. Еңбек адамды тәрбиелейді, құрамын сайлайды, жігерлендіреді, шығармашылық, пайдамы өмір сүруге үйретеді. Адамның адам болуында еңбек шешуші рөл атқарып. Адамның еңбекті, еңбектің құралдарын жетілдіре отырып, өзі де жетіліп қимылына берем. Сондықтан адамның даму тарихы еңбек пен еңбек құралдарының өтету, жетілу тарихы деуге де болады. Тіпті ала жамалымыз қимылы еңбекті құрамымыз. Еңбектің арқасында табиғат заттарын еңбек құралы етіп, оны өндірімей пайдаланды, танымын ала аламыз, бір-біріне қимылы.Ф. Әзімдіс айтамын «Адамды адам еткен- еңбек» <u>Сөзін ала:</u> Шаршамамыз ырағым, Түте ұямыз дем аламыз. Қимылымыз бір қаламыз.

Дайексөз

Еңбек – күшпен, жалаумен – айырылмас адам. (Абай)

- Адам, ең бастысы, еңбектенуге, бір іске күш – қуатын, ақыл – ойын жұмсауға ермексіз кетпек. Өйткені жалаумен, ермексіздік адамның өзін және өмірін тодырады. Ал ермексіз еңбек еткен мақсатына, арманына жетпесін. Арманын орындапса, өзінсіз бақытты санайсың.

Серуінгі сөзі: «Менімен бірге қайталан жаттықуың.

Үлгілік ойын: «Тақпақ тастауың»

Мақсаты: ақпаратты жеткізіп және қабылдаудың жетілдігіне әсер ететін факторларды дамыту. Нұсқау: Қатысушылар шеңбер құрып тұрады. Көпшілік мұнықа жыйылып, оқушылар бөлінеді. Еңбек әрқашан тәртіп бойынша жүргізіледі. Біріншіден арқайсыларын қамқай да бір қамқайлар жасайсың, ал жүргізуші қолымен шапалақ соққанда өз жастағы көріністі қамқайлар орындайсың. Егер де қатысушылар нұсқау орындаса, арқайсыларының қамқай шеңберден айналып өтіп «шартуға» қайтып келеді.

Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті: Артықшылыққа және дыбыстық ақпаратты дамыту

Дидимантизмдік ойын: «Мәңгілік жалаумен тіл»

Жалаумен... тілді, Еңбекпен... тілді.

Еңбек еткен... мереке

Төкпе қарнық... береке

Еңбекпен түбі... ермексіз

Қауып түбі... ермексіз

Тапсырма: (адам ағаштан ағна жинау, еңбек ету)

Еңбек түрлерін ата.

Рефлексия: «Білемін, Білдім, Білдім келеді» әдісі

Құтқару нәтижесі: Еңбек түрлерінен тапсақ, Ерестермен және құрастармен қарым-қатынас жасайды. Артықшылыққа және дыбыстық ақпаратты меңгерді.

Нұсқауларды орындай алады.

«Күншұны» және балабақшасы
 әкімгері, *Жұрт* унарына У.М.

Қазақ тілі пәні бойынша балаларды тәрбиелеу-білім беру процесінің аннотациясы
 «Күншұны» және балабақшасы

Жоспардың құрастыру кезеңі: 20.03.2025 ж.

«Тәуелсіздік-тәтті ел ғана емес, ұлттық жауапкершілік»

Тобы:	«Балбөке» ортаңғы тобы.
Тақырып:	«Нар тәңір, құл кісісің»
Қазақ тілі бойынша ұйымдастырылған іс-әрекетінің қысқаша барысы	«Менің Қазақстаным» Әнұраны Күй күзбірі «Салтанат» Балалардың өздері туралы асықалға айта білуге, аты-жөндерін дұрыс айтуға баулу. (көрсеткішпен, көрсеткіштер) Аяқтасу: Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! <u>Шалтық маңбері:</u> Тата-бала бағамыз Бағамымыз барамыз Күні бойы ойымыз Бағамыз да қаттымыз. Балалар мен сендерге бірнеше сұрақтар қойғым келеді-ау. -Балалар балабақша дегеніміз не? -Балабақшада біз не істейміз? -Ал балабақшамыз біз ендіміз үйіміз деп айта аламыз ба? -Балабақшада сендер үшін қандай аяқалар жұмыс істейді? -Қалай олар кісілер қандай жұмыс атқарамыз? Түсінік жаттату: Балабақша есігі, Сәби болып аяқалғым, Балабақшада нәзік, Әсіресе бағамымыз. <u>Түсінік берілетін уақыт:</u> Балалардың ересімдерімен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауын жағдай жасау. Балалардың аяқаларына қандай қимылдар беріледі. Балалар қандай қимылдардың қажеттіде отырып, оны құрастырады. Шығарманы сөзімен айтып, достарына береді. Тіл үйрену жаттығулары:

III-III-III-Батықона

III-III-III-Тәрбиені

III-III-III-Батыр

Сөйлеу дағдысының дамуымен: Ақпараттық және дағдылық ақпаратты дамыту.

Қаірігі танда мектепте дейінгі мекемге балаларына мектептегі тілді мектептеу бірінші мектепке қойылады. Мектепте дейінгі мекемдегі мектеп тілін оқыту жұмыстары тәрбиешілердің мен еңбек етілуімен: мен дағдысының қажет етілуі. Сондықтан қазақ тілін оқыту мәселесінде мектепте дейінгі мекемге білім беру тәрбиесіне ісіне қолдануы болып бір ауылдан ақпараттық ақпарат.

Мектеп жасына дейінгі балаларына оқыту мәселесі алдымен балаларында жүзеге асырылады. Балаларына тілді оқыту мен мектеп-құрылымын дамуымен тіл менімен рөл ақпарат. Бірінші мектептегі балаларына ата-бабалары менімен тілді-дәстүрлі, дәстүрлілікке баулы отырып, яғни технологияны мектептеу. Осы мектептегі мәселесіне жүзеге асыру үшін біз мен алдымен мектептегі ата-тілімді мектептеуіне қажет. Екінші танда тіл туралы көп айтылады. Тіл білімге адам-мектеп, рухани мен қызы мәлім. Ақпараттық ойы тілімен бірінші. Сондықтан балаларына қабырғасынан бастап тіл үйретудің маңызы бар.

Сөйлеу сөмі:

Біз кішісіміз баланың,

Осы-өміз тілімді.

Күште қарай татымды,

Көкте қолды сөзімді.

Қағат қағат ұшамыз,

Қарлығаштай сөзіміз.

Ұлттық ойымыз «Қып қуу»

Білімдеріміздің сөйлеу: Ауылдағы сөйлеудің қарапайым түрлерін мектептеу.

1. Тілдің негізгі қызметі қарым-қатынас жасау қызметінің жүзеге асыруына байланысты. Ш

Бұл ата-көп таралған функционалды стилі. Тұрныста, отбасында, өмірдегі бейресми қатынастарда адамдардың еркін қарым-қатынас жасау саласын қамтамасыз етеді. Ауылдағы сөйлеу стилі өте функционалды стилдері, әсіресе шаңырақ ауылдағы түрлеріне ықпал жасайды: балалары, дәріс, пікірталас т.б.

2. Ауылдағы сөйлеу стилі өзінше ерекшеліктерін жасайтын айрықша белгісі жағдайға байланысты сөйлеу мәнері, эмоцияға қарай тілді бірліктерін қолдану өзгешелігі болады. Бұл ерекшелігі ең алдымен, оқиғаны ақпарат-ақпараттық байланысты.

а) ауылдағы сөйлеу стилі диалогқа қарайды. Қатысушы екі адам. Ақпарат-ақпараттық ерекше қызмет ақпарат. Сөйлеу тілінің тағы бір ерекшелігі монолог (бір кісінің сөзі көпшілік алдында сөйлеу, балалары, дәріс, консультация);

а) Ауылдағы сөйлеу стилі ерекшеліктерінің екінші түрі оның эмоциялылығы, өйткені айтуды өз эмоциясымен сол сөздің арасына сыйғызуға тырысады. Мыс., "Қабырға сөйлеп кетті" (баспау түрі, бірақ эмоция ақпарат), "Мәжбүрлі кеттің ғой" (төменімен кетіп түрі);

б) Ауылдағы сөйлеу стилі әдеби кейіптерінің сөйлеу ерекшелігі мен міндетін тиімді үшін ол өмір сүрген ортаның жергілікті диалекті сөздерді стилдік мақсатта әдеби қолданысты.

и) Ауылдағы сөйлеу стилінде қысырма, қаратпа, адамды сөздер жөн қолданылады. Мыс., "Айналайын-ау, сені түсінесі деп айттып отырмын". Сондай-ақ, сөйлеу, құрылым, кішірейту, ерекшелігі ақпарат-ақпараттық қабырға байланысты.

	г) Аумекі сөйлеу стилі тілін иіріңдетіп байытудың тәсілдері де қолданылады (тілек, жетек, сипатбола). Мыс., "Өсіңдей берің аламын шыға кетің". г) Аумекі сөйлеу стилі басқа стилдерден өзгешелігі мен ерекшелігі, ең астымен оңтүстіктен сөйлем құрылысынан байқалады. Стильдің бұл түрінде сұрақпа, депі сөйлемдер кездеседі. Дәл оңтүстік құрылады. Аумекі сөйлеу тілінің стилі ой қабіліне автоматты түрде (авдыстынан) дайындықсыз айналады. Дифференциалдық ойыс: «Қызырмасын» Мақсаты: Беттердің түстер қойысымен таныстыру, және тоқтастырып айналыстыру. Күтілетін нәтиже: Балалар қызыға ойындайды. Рефлексия: Топқа кім келді? -Ең бүтін не туралы ойындысың? -Балабақшалда амаздар жұмыс істеп қаламыз амазды? Құжытаның нәтижесі: Оң балабақшалары туралы бөлек. Простотермен және құрастырымен әрне қарым-қатынас жасайды. Артықшылығы және дабыстық аппараты жетерек Аумекі сөйлеудің қарапайым түрлерін біледі. Нұсқауларды айналай келді.
--	---

Тобы: Тыңарым:	«Тұлпар» ересек топтары. «Шұр тұлалы, гүл келетін»
Қазық тілі бойынша үйлесімдерімен іс- арестігінің қарама- барысы	«Менің Қазақстаным» Әзірхан Күй күмбірі: «Салтанат» Өзі туралы әңгімелесуге үйрету арқылы оқиды қорларын димыту. (інжілослайы, көрнекіліктер) Аманайы. Салтанат: «Салтанат» ие, балалар! Қазақстан Республикасының Әзірханы! <u>Шаттық шеңбері</u> Бала-бала балалары Баланың балалары Күй бойы ойынға Баланың да қалыңы. Балалар мен оқырға біртүрлі құрыстар қойғын келіп тұр. -Балалар балаларыңа жеткенің не? -Балаларыңа біз не істейміз? -Ал балаларыңа біз қайсы үйіміз деп айта аламыз ба? -Балаларыңа балалар үшін қандай ақпарат жұмыс істейді? -Қане олар кімдер қандай жұмыс атқарады? Тұлалы жеткізеті: Баланың ақын, Сәби болып ақынбыз. Баланың ақын, Өзіміз баланың. <u>Тұлалы баланың ақын: Ұжымдық әңгімеге қатысуға үйрету.</u> Тұлалы жеткізеті: <u>Шаттық шеңбері</u> <u>Шаттық шеңбері</u> <u>Шаттық шеңбері</u> <u>Шаттық шеңбері</u> <u>Шаттық шеңбері</u> Баланың ақын, Баланың ақын, Күйеу ақын тұлалы.

Көптең қолданылатын сөздер.

Қызық қызып ұшпайды.

Қарлығаштай саяғайыды.

Ұлттық ойын: «Қыл жүз»

Байланыстарымен сөйлеу: Оз бағамдағы әлемнің қайтадан ашылуы баста.

1. Тілдің негізгі қызметі қарым-қатынас жасау қызметінің жүзеге асуына байланысты. ¹¹

Бұл өте кең таралған функционалдық стиль. Тұрмыста, отбасында, мәдениеттегі байланыстарда адамдардың еркін қарым-қатынас жасау саласын қамтамасыз етеді. Ауызекі сөйлеу стилі өте функционалдық стильдерге, әсіресе олардың ауызекі түрлеріне жатады: жасайды, бағыттайды, дәріс, пікірталас т.б.

2. Ауызекі сөйлеу стилі өзіндік ерекшеліктерін жасайтын айрықша белгісі жағдайға байланысты сөйлеу мәнері, эмоцияға қарай тілдің бірліктерін қолдану ерекшелігі болады. Бұл ерекшелігі ең алдымен, оларға лексика-фразеология байланысты.

а) ауызекі сөйлеу стилі диалогқа құрылады. Қатысушы екі адам. Интерактив ерекше қызмет атқарады. Сөйлеу тілінің тағы бір ерекшелігі монолог (бір кісінің сөзі көпшілік алаңында сөйлеу, бағыттайды, дәріс, консултация);

ә) Ауызекі сөйлеу стилі ерекшеліктерінің өзіндік түрі оның әңгіреленуімен, айтысқа айтушы өз эмоциясын сол сөздің арасында сыйғырғанда тырысады. Мыс., "Көбірек сөйлетіп кетті" (басқару түрі, бірақ зиянды сезіледі), "Мәңгілікке кеттің ғой!" (эмоционал қатып түрі);

б) Ауызекі сөйлеу стилі әрбір кейіпкердің сөйлеу ерекшелігі мен мәнін таныту үшін ол өмір сүрген ортаның өзгерісіне деген сөздерді стильдік мақсатта қолдану қамтамасыз.

в) Ауызекі сөйлеу стилінде қыстырма, қарама-қарсы, шатай сөздер жоқ қолданылады. Мыс., "Айналайын-ау, сені түсінді деп айтып отырмын". Сондай-ақ, сыйлау, құрметтеу, кішірейту ерекшелігі әлсіз-тәсілдері көбірек пайдаланылады;

г) Ауызекі сөйлеу стилі тілдің көркемдігіне байланысты тәсілдері де қолданылады (теңеу, эпитет, гипербола). Мыс., "Осындай біреу ақынның шығарысы".

д) Ауызекі сөйлеу стилі басқа стильдерден өзіндіксіз мен ерекшелігі, ең алдымен синтаксистен сөйлем құрылысынан байқалады. Стильдің бұл түрінде құраушы, логикалық сөйлемдер қатысады. Дискурс құрылады. Ауызекі сөйлеу тілінің стилі ой көбіне автоматты түрде (лексикадан) дабылдықпен айтылады.

Дидекациялық ойын: «Кемпірқосақ»

Мақсаты: Балаларды түстер әуесімен таныстыру, және топтастырып орналастыру.

Күтілетін нәтиже: Балалар қызыға ойында.

Рефлексия:

Талай кім келді?

• Біз бүгін не туралы әңгімелестік?

• Балабақшада жолдар жұмыс істеп қызмет атқарады?

Ақпараттық нәтиже: Оз бағамдағы әлемнің қайтадан ашылуы баста. Просветірімен және құрастырымен дәріс қарым-қатынас жасайды.

Артқадағылық және дыбыстық аппараты мәнерде. Ауызекі сөйлеудің қаралайым түрлерін біледі.

Нұсқауларды орындай алады.

«Күншүң» жана балабаңгасы
 атаскери: *Ж. А. Тунарова У.М.*

Кетек тили пани боданиша балаларды тарбиялеу-били беру процессинин индикаторинасы
 «Күншүң» жана балабаңгасы

Жапардын курысту негени: 28.01.2025ж

«Ар-намыс кани тавелелликке тилек болд аламы»

Тобы:	«Балубек» ортинги тобы
Таным:	«Айлайык гуллерди»
Калак тили боданиша ушундастарылган (с- орекетинин кыскаша барысы	«Менин Казакстаным» Оңураа Куй кумбери: «Кинкентай» балаларга гуллерди, озаран тураринин тарыстыру. Ур жана дала гуллерин аккарату. (видеослайд, карикюллер) Анандасу. Салеметсиздер ма, балалар! Казакстан Республикасынын Оңураам! Шамтык шембери: «Табияттын унастас» Шембер бойлап журена, Ор гулле кини белемиз Сулуулук пен малаббатты, Сенин куй гуремиз -Балаларым калдарыма бир гулден берил, бир-берине тилек айту аркылы бир тилек гулди жинау. Бурине ашыл Жатырак ташын Жер гур ташын тагады. Балаларым айтындарым Бул кай кеме болды. Балалар иткен оку (с-орекетинин) «Нур тилек, гур кинетек» тажырибанды, кинетек кинетек туураны, кинетек кинетекке турарбы. -Кинетек кинетекке кинетек ай болды? (З) -Кинетек айлар? (коруус, куй, кинетек) -Кинетек кинетекке табият кинетек куйла болды? (кандыр жазыны, кун кинетекке, аштар бурдай итлар, жер жемел турек орманды) Жумбук жомарту: Ашмалдарымын бери кинетекке, Су куймасын сен беришмалы. Иди не? (гур) -Дурум ташмалар

-Балалар, гүлдер дала гүлдері мен бағыс гүлдері болып бөлінеді.
 -Дала гүлдері олар дала да орманда өседі, бағыс гүлдері олар бағыста өседі.
 Балалар бүгін сіздермен бірге өзімізге таныс жұмылдық және қысталдық гүлдерімен гүлдерімен танысамыз.
 (Слайд дала гүлдері мен бағыс гүлдері.)

Жұмылдық – үй(бағыс) гүлі Отанымыз бір осылай жеміс гүлдейді. Ал **Қысталдық** бағыс гүлі ретінде өсірілетіндіктен, үй иесіміздің өте өрнек гүлдейді. Жұмылдық деп аталуы, жұмылдық бір гүлдейді дегеннен шығады. Күніміз өте жеміс.
Қысталдық – дала гүлі, далада далада, көктемде, ақпанда және наурыздың аяғында сой өседі бейбіт. Қысталдық – Жаратылыс Немең адамзатқа берген сыйы. Ол көктемде гүлдей, мен жемісін алып далада гүлдейді бір күн бейбіт. Бір қыстағы екі жыл өмір сүретін бұл нәзік гүлі көктем аяғы, наурыз Нәзік аяғы түгелді, бір жеміс 7 күн, кейде 15 күнге дейін гүл алып тұрады екен. ¹²

Тіз ретіміз жемісін:
 Шо-шо-шо-Бұрыш
 Гем-гем-гем-Ағаш
 Серіміз сәбі:
 Гүлдер, гүлдер, көк гүлдер
 Қызыл гүлдер, жеміс гүлдер
 Өсе берші нәзікші,
 Өсе берші қысталдық.

Ұлттық ойын: «Ханталапай»

4 Байланыстырып сөйлеу: Ауызекі сөйлесуді қарашымыз гүлдерін көрсету.
 Ауызекі сөйлесуді қарашымыз түрі баламен **диалог** құра білу. Балаларға тақырып бойынша сұрақтар қою арқылы, не түсінгендік не үйренгендік сұрау. Сөйлесім аяғын әсері, пұншы жеткізу. Достарымен жұмыстарына өз ойын қосу.
 Тапсырма: Балалар көршілерімен бірге диалог құрып, гүл туралы әңгімелесу.

Дидактикалық ойын: «Гүл шығып құрастыру»

Мақсаты: Балалар далада, орманда өсетін гүлдерді дұрыс тұтып, алғарын өсте оқытуға үйрету.
Ойынның ерекшелігі: Гүлдің кімге арналғанын, Қайда өсетінін және қалай аталғанын көрсету.
Ойынның барысы:

1.Тәрбиеші балалармен орманға, баққа, шалғын далаға «өкселумен» жүретіндігі. Онда балаларды түрлі гүлдермен таныстырады. Бағбанның жөбелесін, Дәрігер Айбанынның суреттері қойылады.
 Бағбан бастың, қызыл шалғын далада, ил Дәрігер Айбанын орманын гүл жемісін (өйткені бағбан дәрігер қасиеттері бар) өтінеді.
 Гүлдердің суреттері араластырылғанды да, балаларға үлестіріліп беріледі. Олар Кейінгілерге ақпарат алып өз гүлдерін ұсынады.
 Тәрбиеші мен балалар сыйлыстарға баға берсе.

2.«Дүкен» Кейінгілер , егер балалар гүлді дұрыс атады және гүлге ақпарат береді, олар гүл сатады.

3.«Гүл шығарып не артық?» Дала, бақ және орман гүлдерімен құрастырылған гүл шығарып тексеру ұсынылады. Артық гүл алынып тасталынады.

Күтілетін нәтиже: Баққа, орман, дала гүлдерін табады, алғарын дұрыс айтатын.

Рефлексия: «Біздің гүліміз жеміс»

	Күткізілімді алмастыр: Гүлдер олардың түрлерімен танысты. Үй және дала гүлдерін ажырата алады. Ауызбені сөйлеудің қызығарлы түрін көрсетеді. Нұсқауларды орындай алады.
--	---

Тобы:	«Тұлпар» әрессек тобы
Тақырып:	«Ақшайық гүлдеріміз»
Қалай тілі бойынша ұйымдастырылған іс-әрекетінің қысқаша барысы	«Менің Қазақстаным» Әнұраны Күй күйбірі: «Ақшайық» Балаларға гүлдерді, олардың түрлерімен таныстыру. «Үй және дала гүлдеріне» көрсетіп, атауларын үйрету. (интерактивдік көрсеткіштер) Аманжол Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! <u>Шаттық шеңбері: (ақшайық гүлдерімен айналыс)</u> Ігің иісет болған жерде гүл тұрған, Гүл дегені гүл емес - ол жыр тұрған, Түйі жерде гүл болса апарсаң, Дарқан дала гүлмен қана жаралған. -Балалар бүгінгі оқу күніміздің ігің иісетпін, жылы лебізбен, жақсы тілекпен бастасам! -Ақшайық ашық болсын! -Батайлақшымды гүлге талсын! -Табияғымды тата болсын! -Жерімді гүлге талсын! -Бақшымды гүлден берсін! <u>І.Сәуірде келе: Әлемдік жердегі аманжол гүлдерінің сәулесін түсіні және аманжол гүлдерінің қызығарлығын</u> -Балалар сендер қандай гүлдің түрлерін білесіңдер? (Ақшайық, қызғалдақ, рәушан) -Гүлдерді қай мейрамдарға қызық сыйлаймыз. Аманжол мейрамымыз. Сұрастыра жүрміз: Мынау ақшайық гүлі. -Ол ерте көктемде кір ертіп жаздан келеді тәуел гүлдеріміз. Түсі қандай балалар? ақ Мынау қызғалдақ гүлі. -Ол жаздан өседі. Түсі қандай? қызыл -Мынау рәушан гүлі. Барлық гүлдердің патшасы, ертеден пайы әкелдік берсін! Түсі қандай балалар? Ақ, қызыл, қызыл -Балалар, сендер білесіңдер ме? Гүлдер өсетіндігімен жерге беріп қана қандай қонысмен жатар айна да тартылады. Гүлдер жайылып өсу үшін жамбырдың суы, күннің ыңырауы, су қажет екен Сәуірде жерміз: қызғалдақ, ақшайық, бағбан, рәушан

	Сөйлеу сәтін: Шаршағанды ырғалып, Гүлге ұзын дем атам, Қаптымады бір қазып, Гүлдей болып жайғалтам. Үлгімен ойыны: «Жағаластамай» <u>1. Гүлдің драматизациялық құрылымын:</u> Жай және жайылыста сөйлеулер күре бізге ұйытады. Жай сөйлемінің жалған және жайылыста болуы түрлерінің мүшелерінің қатысу-қатыспауына байланысты. Кейбір жай сөйлемдердің құрылымын түрлерінің мүшелері бөлшектенеді. Мысалы: Жайып сөйлемінің түрлері: Жайып сөйлемінің түрлері. <u>Дидекациялық ойыны: «Гүлдің құрылымы»</u> Мәселен: Дала және, бөліне гүлдерін асыратың гүл туралы ойларын жазың. Шарша: Нестігі түстерді бөлің, үлгіге қарай түстердің жанында ұйыты. Бөліне түстердің түстерін қарай гүлдерді жаны. Ал енді бөлің бөлің бөлің жұмыс жасайың. Түстермен таныстыру: 1-ші «Шешендік өнер» тобы: өздерінің гүлдерге байланысты таныстарын айтады. 2-ші «Суретшілер» тобы: мәңгі тастағанды гүлдің суретін салды. «Шешендік өнер» тобының гүлдерге байланысты жазғанды таныстарын танысты. Бөлің сөздер таныстарының не жаны айтыңдар. Сөздерге рәхмет. «Суретшілер тобы» мәңгі тастағанды салды, «өздеріне ұзын гүлдердің суретін салыңдар. Күтілетін нәтиже: Дала және, бөліне гүлдерін асыратың, гүл туралы түсініктері артады. <u>Рефлексия: «Көңіл күй» ойыны</u> Күтілетін нәтиже: Гүлдерді, өздерінің түрлерімен танысты. «Үй және дала гүлдерін» түрлерін негізге алды. Гүлдердің түрлерін білдіретін өздерінің гүлдерін, өздерінің гүлдерін таныстырады. Жай және жайылыста сөйлемдер күре бізге, Нұсқаулармен ойнайды аламы.
--	--

«Құштарас» жеке балабақшасы
 әдіскері: умарова У.М.

Қазақ тілі іші бойынша Балаларды тәрбиелеу-білім беру процесінің нақтырама жоспары
 «Құштарас» жеке балабақшасы

Жоспардың құрылу кезеңі: 06.03.2025 ж.
 «Патриотизм-ата-аннанды құрметтей білуін»

Тобы:	«Балбөбек» ортаңғы тобы
Тақырып:	<u>«Ертегілер еліміз. Театр әлемі»</u>
Қазақ тілі бойынша ұйымдастырылған іс-арекетінің қысқаша барысы	«Менің Қазақстаным» Әнұраны Күй нұмбірі: «Қим аял ит» Балаларға еңбек түрлерінің айтылуын үйрету. (төсеу, күйеу, күйеулер) Ашықсау. Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! <u>Шаттық нұмбірі:</u> Оқушылар мұғаліммен бірге шебер құрып тұрады, сөзгесек, тілге айтамы. Өзіңді - өзің таны бұз - (өз ойларын айту) Өзіңді - өзің таны аралы бойымызға жақын қасиеттері жинаймыз. Өзіңді - өзің таны өмірге бағыт бересі. - Еңбек дегеніміз не? - Еңбек ету адамға қажет пе? - Еңбек адамға не үшін қажет деп ойлайсыңдар? Адамға өмір сүру үшін ең адаммен не қажет деп ойлайсыңдар? Адам өмір сүру үшін қажеттер: Ауа, су, тағам, ың, аял, жарық, жылу, Сәлем, денелік, үй, көлік. Еңбек дегеніміз - адамның өмір сүруі үшін қажетті іс - әрекеті. Еңбек еткенің ішін жемейді. (келісін жемейді) <u>Түпкі деңгейінің аял:</u> Балалардың ересектерінен және құрдастарынан қарым-қатынас жасауына жағдай жасау. Қатып еңбек ететін адамды. Қандай адам дейсің? Еңбекті сүйетін адамды. - Еңбекші. Еңбекші болу бұл қандай қасиет? Еңбекші адам өміріндегі адамның орны зор. Еңбекші өмірін жетілді, Еңбекші болу ұланы қасиет.

Ша-ша-ша- Балабақша

Ша-ші-ші-Тәрбиені

Дар-дар-дар-Балалар

Сөйлеудің амбысының мәдениеті: Артикуляциялық және дыбыстық қолдануы жүйесі.

Қазіргі таңда мәдениетке дейінгі мекеме - балаларына мемлекеттік тілді меңгерту бірінші жашта қойылады. Мектепке дейінгі мекемелер қазір тілді оқыту жүйелеріне тәрбиешілердің көп еңбек етілуімен де тілді меңгертуге көмек етеді. Сондықтан қазір тілді оқыту мәселесінде мектепке дейінгі мекемелер білім беру, тәрбиелеу және қолданудың босаңсып бір ауыспалы аталысуымен қарайды.

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мәселесі адаммен балабаламен жүзбе жүз қарайды. Балалардың ақыл-ойы мен мінез-құлқының дамуына тіл маңызы рол атқарады. Біздің мақсатымыз – балаларды ата-бабадан келген сипат-дәстүрді, әдет-ғұрыптарын баулап отырып, жаңа технологияны меңгерту. Осы мақсатымыз жүзбе жүз үшін біз ең алдымен өзіміздің ата-тілімізді меңгеруіміз қажет. Бүгінгі таңда тіл туралы көп айтылады. Тіл білген адам мәдениетті, рухани жағынан мол адам. Адамның ойы тілмен көрініп, сондықтан балабақша қабырғасынан бастап тіл үйретудің маңызы зор.

Сөйлеу сәт:

Біз ақшентай баламыз,

Өсіп-өсіп толғамаз,

Күнге қарай татамыз,

Көкке қарай оламыз,

Қашақ қалып ұшамыз,

Қарыштай сығаймыз.

Ұлттық ойыны: «Белбеу тартылу»

Бейнебаяндық сөйлеу: Ауызекі сөйлеудің қарындаш түрлерін меңгерту.

1. Тілдің негізгі қызметі қарым-қатынас жасау қызметімен жүзбе жүзінде байланысты. ⁽¹⁾

Бұл өзі көп таралған функционалды стиль. Тұрмыста, отбасында, ендірістігі бойынша қатынастары адамдардың өзіне қарым-қатынас жасау саласын қамтамасыз етеді. Ауызекі сөйлеу стилі өзі функционалды стильдерге, әсіресе олардың ауызекі түрлеріне мыналар жасайды: баналды, дәріс, диалогтық т.б.

2. Ауызекі сөйлеу стилі өзіндік ерекшеліктерін жасайтын айрықша белгісі жағдайға байланысты сөйлеу көмегі, эмоцияны қарай тілдің бірліктерін қолдану ерекшелігі болады. Бұл ерекшелігі ең алдымен, ондағы **лексика-грамматика** байқалады;

а) ауызекі сөйлеу стилі диалогқа қарайды. Қатысушы екі адам, **интерактив** ерекше қатынаста болады. Сөйлеу тілінің тағы бір ерекшелігі монолог (бір кісінің сөзі көпшілік алдында сөйлеу, баяндама, дәріс, жинаушылық);

ә) Ауызекі сөйлеу стилі ерекшеліктерінің екіінші түрі оның **информативтігі**, айтылған айтушы а) мағынасын сол сөздің мағынасына сыйғыруға тырысады. Мыс., "Көбірек сөйлеп кетті" (басендеу түрі, бірақ эмоция сөйлемі), "Мағамалық ағайын той!" (информативті, қатан түрі);

б) Ауызекі сөйлеу стилі **ақыл-ой** қызығушылығын сөйлеу ерекшелігі мен мәнімен таныту үшін ол өмір сүрген ортаның жүйелілік дәлеліне оқиды. Стильдік мақсатқа әлемді қолданамыз;

в) Ауызекі сөйлеу стилінде қыстырма, қорыта, шартты сөздер мен қысқартылған. Мыс., "Айналайын-ақ сөзі түсінікті деп айтып атырмын". Стильдік-ақ, сыйлау, құрметтеу, қызығушылық ерекшелігі ақыл-түсінікті көбірек пайдаланамыз.

	1) Адамзат сөйлеу стилі тілін қарастыратын байланысқа табиғатта да кездеседі (үгіттеу, зияткерлік, тигербола). Мыс., "Отандай біреу ақсақалым шыға келеді"; 2) Адамзат сөйлеу стилі басқа стильдермен өзгешелігі мен ұқсастығы, ең алдымен сөмбікестік сөйлем құрылысымен байланыс. Стильдің бұл түріне ерекше, зерттеушілер көңілді қарайды. Дидаскал құрылымы. Адамзат сөйлеу стилі тілін стилі ой көбіне ақсақалым түрін (ақсақалым) байланыстыра алады. Дидаскалдық ойыс: «Қызықтырақ» Мақсаты: Балаларды түрлер жүйесімен таныстыру, және қызықтырақ оқытастыру. Күтілетін нәтиже: Балалар ойысқа ойнайды. Рефлексия: Топқа кім келеді? -Біз бүгін не туралы оқыдық? -Балалардың ойыс жүйесімен қандай өзгеріс? Күтілетін нәтиже: Ой балалары туралы біледі. Ерекшелігі және қызықтырақ дүние қарастыра алады. Арттеориялық және дидактикалық әдістерді қолданады. Адамзат сөйлеу стилін қарастыра алады. Нұсқауларды оқытса алады.
--	--

Тойық Тақырып:	«Тұлпар» әрсеке тобы. «Сіңір келі қалыпта»
Қазақ тілі бойынша ұйымдастырылған іс- араластың қысқаша баяны	«Менің Қазақстаным» Әнұраны Күй күйбірі: «Балдырауыл» Әні туралы мәтінге сәйкес үйрету арқылы сөздік қорларын дамыту. (мәдәсілдік, көрнекіліктер) Амандасу: Сәлеметсіздер ме, балалар! Қазақстан Республикасының Әнұраны! Шаштық шеңбері Бала-бала балалары Бақшадамыз бірлесіп Күн бойы ойында Батымыз да қалында Балалар мен сендерге бірлесіп сұрақтар қойғым келіп тұр. -Балалар балабақша дегенім не? -Балабақшада біз не істейміз? -Ал балабақшаны біз өзіміз үйіміз деп айта аламыз ба? -Балабақшада сендер үшін қаншама адамдар жұмыс істейді. -Қане олар кімдер қандай жұмыс істейді? Танымал жаттығу: Балабақша кімі? Сәби болып ашықайыз, Балабақшада ойнайып, Осырса балабақша. Түрлі адамдардың аты: Ұжымдық сөйлемге қатысуға үйрету. Тіл ұстарту жаттығулары: Ша-ша-ша-Балабақша Ш-ші-ші-Тәрбиеші Лы-лы-лы-Балалар Суреттер сәйкес: Біз қаншама балалармыз, Өсіп-өніп отырмыз. Күнге қарай тартыламыз, Көкке қолды ұшытамыз. Қанат қағып ұшамыз.

Карым-катнас сайлауы:

Ұлттық ойын: «Белбеу тартыс»

Бейнестірілетін сөйлеу: Өз бетінше ретінде қайтаруға тиымас бейне.

1. Тілдің негізгі қызметі қарым-катнас жасау қызметінің жүзеге асуына байланысты. 14

Бұл өте көп таралған функционалдану стилі. Тұрмыста, отбасыда, өндірістегі бейресым қатынастарда адамдардың еркін қарым-катнас жасау саласын қамтамасыз етеді. Ауызекі сөйлеу стилі өте функционалдану стилдерге, әсіресе олардың ерекше түрлеріне мыналар жасайды: бекітілме, дәріс, пікірталас т.б.

2. Ауызекі сөйлеу стилі өзіндік ерекшеліктерін жасайтын адриса белгісі жатпайз байланысты сөйлеу мәнері, уақытта қарай тілдің бірлестерін қалыптау өзгешелігі болады. Бұл ерекшелікті ең алдымен, оларға лексика-фразеология байланысты;

а) ауызекі сөйлеу стилі диалогқа құрылады. Қатысушы екі адам. Диалог ерекше қызмет атқарады. Сөйлеу тілінің тағы бір ерекшелігі монолог (бір кісінің сөзі көпшілік алдында сөйлеу, бекітілме, дәріс, жиналыс);

ә) Ауызекі сөйлеу стилі ерекшеліктерінің екінші түрі олардың экономикалық, өлкенің айтуды өз уақытында сол сөздің арқылы сыйғызуда тырысады. Мыс., "Көбірек сөйлеп кетті" (баспау түрі, бірақ эмсия сөйледі), "Мынақашап кеттік ғой!" (уақытындап кеттік түрі);

б) Ауызекі сөйлеу стилі өзіндік көріністердің сөйлеу ерекшелігі мен нінгені таныту үшін ол көп сүркін ортадағы жергілікті диалект оларды стилдік мақсатта көрін қолданып;

в) Ауызекі сөйлеу стиліне қыстырма, қаратпа, оларды олар жін қолданылады. Мыс., "Айыдайын-ау, сені түсінесі деп айттып отырмын". Сондай-ақ, сыйлау, қарметтеу, кішірейту, ерекшеу амал-тәсілдері көбірек пайдаланылады;

г) Ауызекі сөйлеу стилі тілдің қарымдағы бейнесуың тәсілдері де қолданылады (теңеу, нінген, гүнеріле). Мыс., "Өткенді біреу алдындап ала кетті";

д) Ауызекі сөйлеу стилі басқа стилдермен өзгешелігі мен ерекшелігі, ең алдымен синтаксистен сөйлеу құрылысынан байланысты. Стильдің бұл түріне сұрауға, кетті сөйлемдер қатысады. Диалог құрылады. Ауызекі сөйлеу тілінің стилі ол көбіне апаратын түрде (мақсатынан) дайындалып айналады.

Дидактикалық нұсқа: «Көтерілме»

Мақсаты: Балалардың түстер жүйесімен таныстыру, және таныстыруын орнаттыру.

Күтілетін нәтиже: Балалар қызық ойлайды.

Рефлексия:

Топқа кін келді?

-Біз бүгін не туралы таныстырды?

-Балабақшада кімдер жұмыс істеп қызмет атқарады?

Күтілетін нәтиже: Өзі балабақшалары туралы біледі. Ересектерімен және құрыстарымен дұрыс қарым-катнас жасайды.

Арттеориялық және шығыстық апаратын негіздері Ауызекі сөйлеудің қарымдағы түрлерін біледі.

Нұсқауларын орындай алады.